

Betydning af udsædsbåren angreb af ærtesyge

Resumé og konklusioner:

En nærmere analyse af 13 forsøg fra 1999-2001 med ærtesyge har klarlagt en signifikant sammenhæng mellem angreb af ærtesyge på udsæden og udbytteneiveauet. For hver procent frø, der blev udsået med ærtesyge, var der et udbyttetab på 0,059 hkg/ha. Ved udsåning af ærter med eksempelvis 20 procent frø med ærtesyge, kan der således forventes et udbyttetab på 1,18 hkg/ha (20 gange 0,059).

Den vejledende grænseværdi for udsædsbårne svampe i ærter er max. 25 pct. frø angrebet af ærtesyge, Fusarium og gråskimmel, dog må der max. være 5 pct. frø angrebet af ærtesyge. I ærter til helsæd er den vejledende grænseværdi også max. 25 pct. angrebne frø, men max. 10 pct. frø med ærtesyge. Gråskimmel og Fusarium er kun meget sjældent årsag til kassation af udsæd, mens ærtesyge ofte er årsag til kassation. Se tabel 1. De sidste to år har Plantedirektoratet delt prøverne op efter, om det er økologiske prøver hhv. konventionelle prøver. Se tabel 2.

Der er pt. ingen bejdsmidler til rådighed i ærter, hvorfor fremavlsærter bliver kasseret, såfremt de vejledende grænseværdier overskrides. Det fremgår af tabel 1 og 2, at det ikke er usædvanligt, at over halvdelen af både konventionelle og økologiske partier kasseres ved en grænseværdi på max. 5 pct. frø med ærtesyge. Det er lovligt at importere bejdsede konventionelle ærter.

I økologiske ærter er der både i 2003 og 2004 indgået en brancheaftale om, at der de pågældende år kunne sælges ærteudsæd med max. 20 pct. frø med ærtesyge.

Tabel 1. Procent ærteprøver med forskellige angreb af ærtesyge 1995-2004 (Plantedirektoratet).

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004*
Antal prøver	115	182	267	993	702	492	377	311	211	149
Pct. prøver > 0 pct. ærtesyge	14	33	73	96	95	83	90	99	98	99
Pct. prøver > 1 pct. ærtesyge	2	18	45	90	87	68	67	91	86	94
Pct. prøver > 5 pct. ærtesyge	0	4	13	67	66	50	40	74	62	73
Pct. prøver > 10 pct. ærtesyge	0	2	2	51	49	36	28	59	45	58
Pct. prøver > 15 pct. ærtesyge	0	1	1	37	36	28	20	46	35	55
Pct. prøver > 20 pct. ærtesyge	-	-	-	-	-	-	-	32	25	36
Pct. prøver > 25 pct. ærtesyge	0	1	3	26	29	30	12	23	18	32

Gns. pct. ærtesyge	0,2	1,1	2,4	13,9	14,1	14,0	9,4	17,6	15,0	21,0
Gns. pct. gråskimmel	2,6	2,9	3,9	2,9	3,7	7,3	5,7	1,7	1,3	2,5
Gns. pct. Fusarium	1,6	1,0	1,4	1,9	1,9	1,8	2,2	3,6	0,9	3,8

* Resultater fra foreløbige analyser.

Tabel 2. Procent ærteprøver med forskellige angreb af ærtesyge 2003-2004 (Plantedirektoratet).

	2003		2004	
	Konventionelle ærter	Økologiske ærter	Konventionelle ærter	Økologiske ærter
Antal prøver	150	61	114	35
Pct. prøver >0 pct. ærtesyge	98	97	99	97
Pct. prøver >1 pct. ærtesyge	86	85	94	94
Pct. prøver >5 pct. ærtesyge	65	52	70	83
Pct. prøver >10 pct. ærtesyge	48	34	51	80
Pct. prøver >15 pct. ærtesyge	35	31	48	77
Pct. prøver >20 pct. ærtesyge	26	20	26	66
Pct. prøver >25 pct. ærtesyge	19	13	22	63
Gns. pct. ærtesyge	15,7	13,1	17,5	32,9
Gns. pct. gråskimmel	1,4	1,1	2,4	3,1
Gns. pct. Fusarium	1,0	0,7	3,7	3,8

I 1999-2001 har der været udført i alt 13 forsøg, hvor betydningen af ærtesyge på udsæden er belyst. Se Oversigten over Landsforsøgene 2001 side 131 tabel 10. Forsøgene har tidligere været vist i forskellige forbindelser, men er nu blevet analyseret yderligere. Ses på sammenhængen mellem procent frø med ærtesyge på udsæden og udbytteneiveauet, har der været en korrelation på 0,98. For hver procent frø med ærtesyge der blev udsået, var der et udbyttetab på 0,059 hkg/ha eller der var et udbyttetab på 0,152 procent pr. procent frø med ærtesyge, som blev udsået. Ved en grænseværdi på eksempelvis 20 procent, forventes der således et udbyttetab på 1,18 hkg/ha (20 gange 0,059).

I Landsforsøgene er der via et FØJO-projekt i 2002-2004 udført i alt 9 tilsvarende økologiske forsøg i to typesorter af ærter, hvor betydningen af forskellig angrebsgrad af ærtesyge på udsæden undersøges. Der er i de 9 forsøg både udført forsøg i en sort, der har en stor afgrødehøjde ved høst hhv. i en sort, der har en lille afgrødehøjde ved høst. Se Oversigt over Landsforsøgene 2003 side 231 tabel 33. En nærmere analyse af disse forsøg viser ingen sikre sammenhænge mellem angreb af ærtesyge på udsæden og udbyttet. Årsagen hertil vurderes at skyldes, at der er andre faktorer end ærtesyge, der i langt højere grad påvirker udbyttet i de økologiske ærter, og at LSD-værdien derfor har været relativt stor.

Ovenstående data vil blive brugt, når de vejledende grænseværdier for ærtesyge eventuelt skal revurderes.

[Ghita Cordsen Nielsen](#), [Jens Erik Jensen](#), [Jon Birger Pedersen](#)

Emneord: Ærtesyge, økologi, udsædsbårne svampe, ærter, markært.

Sammendrag:

En nærmere analyse af 13 forsøg fra 1999-2001 med ærtesyge har klarlagt en signifikant sammenhæng mellem angreb af ærtesyge på udsæden og udbytteneiveauet.